

Skladne prakse

ŠT. 2-DEC-2023

NASVET GLEDE KRŠITVE INTEGRITETE:
NEDOVOLJENO DARILO

eisep

EVROPSKI INŠTITUT ZA SKLADNOST
IN ETIKO POSLOVANJA

NASVET GLEDE NEDOVOLJENEGA DARILA

Tokrat obravnavamo prejem darila, ki v skladu z internimi akti ni dovoljeno. Kakšen je nasvet skladnosti, ko izvemo da je **nekdo že prejel nedovoljeno darilo in torej kršil interna pravila?**

Tudi darila, podobno kot povabila na brezplačne konference, koncerte, športne dogodke ali pogostitev s strani poslovnega partnerja, izbira ponudbe sorodnika ali prijatelja ipd., sodijo v sfero **tveganja za nasprotje interesov.**

Takšne relacije namreč vplivajo ali ustvarjajo videz da vplivajo na nepristranskost zaposlenega ali vodje, ko deluje v imenu podjetja in ima obenem glede udeležene zunanje stranke osebno ali ekonomsko povezavo. S tem je prisoten zasebni interes, ki lahko ogrozi primarne interese podjetja. **Opisana situacija, ki jo obravnavamo v teh Skladnih praksah pa vključuje še dodatno okoliščino in sicer, da je oseba kršila interno pravilo glede integritete ravnanja.**

Razlog, da korporacije danes večinoma tako ali drugače omejujejo prejemanje in dajanje daril v poslovnem okolju je v tem, da želijo zmanjšati vpliv dejavnikov, zaradi katerih lahko pride do pristranskega ravnanja zaposlenega in še posebej vodilnih kadrov v razmerju do osebe, ki jim je dala ali ponudila darilo. Dajanje daril pa podjetja omejujejo zlasti z namenom, da se ne bi sami vpletli v koruptivne ali druge prepovedane prakse. Darila in gostoljubje se omejujejo tudi iz razlogov, ker lahko ustvarjajo videz pristranskosti ali neprimernosti, ko gre za podjetje, ki je po-

sebej ranljivo na ugledu. Takšne družbe bodo upravičeno imele strožja pravila in več omejitev glede daril, nekatere sprejemajo celo ničelno toleranco do daril. Slednje pomeni, da ne dajejo, niti ne sprejemajo nobenih daril, druga pa zahtevajo da zaposleni poročajo o vsakem prejetem darilu, četudi gre za povsem majhne vrednosti. Medtem ko podjetja, ki niso tako občutljiva na ugledu, delujejo v bolj zasebni sferi in po naravi svojega poslovanja nimajo visokega tveganja za korupcijo, lahko vzpostavijo bolj odprto politiko daril in gostoljubja.

OPIS PRIMERA/SITUACIJE

V obravnavani situaciji se bomo znašli v podjetju, ki je občutljivo za poškodovanje ugleda, ker gre za veliko družbo iz dejavnosti posebnega družbenega (javnega) pomena, ki posluje tudi mednarodno in je obsežno regulirana. V družbi veljajo jasna interna pravila glede daril, ki sicer niso v celoti prepovedana, so pa omejena na simbolično vrednost in zahtevajo da zaposleni poročajo o vsakem prejetem darilu.

Nekdo od direktorjev v tem podjetju je od poslovnega partnerja za novo leto v dar prejel steklenico staranega Whiskeya posebne izdaje. Predsednik uprave je za to izvedel naknadno in sprašuje pooblaščenko za skladnost kako se na to odzvati?

Situacija je sicer anonimizirana, z nekaterimi izmišljenimi elementi, zaradi zaščite identitete posameznikov in podjetja, izhaja pa iz značilnih, realističnih okoliščin pri poslovanju podjetij iz raznovrstnih dejavnosti. Pod opis situacije podajamo primer svetovanja glede skladnosti.

Upamo, da vam bo v pomoč pri vašem delu na področju zagotavljanja, usmerjanja ali nadzora skladnosti in etičnosti poslovanja!

Pod opis situacije podajamo primer strokovnega svetovanja funkcije skladnosti in nekaj značilnih kriterijev za presojo primerov kršitev skladnosti in integritete, ki je v javni verziji povzeto.

Celotno mnenje je dostopno članom strokovne skupnosti EISEP.

Situacija je anonimizirana, z nekaterimi izmišljenimi elementi, zaradi zaščite identitete posameznikov in podjetja, izhaja pa iz značilnih in realističnih okoliščin pri poslovanju podjetij iz raznovrstnih dejavnosti.

**Če še niste naš član, vas vljudno vabimo v Strokovno skupnost EISEP!
Novi vpisi v obogaten letni program članstva 2024 so ravno odprti in
potekaj do 15. marca. Vabimo vas zraven!**

Več informacij o članstvu v strokovni skupnosti EISEP:

www.eisep.si/clanski-paket/

Obrazec za poskusno naročilo ene celotne izdaje Skladnih praks boste našli na tej povezavi: <https://www.eisep.si/skladne-prakse-narocnina/>

PRIPRAVA NASVETA IN PRIPOROČIL SKLADNOSTI - IZHODIŠČA

V situaciji, ko imamo na eni strani jasna interna pravila glede dopustnosti sprejemanja ali dajanja daril, po drugi strani pa je tudi jasno, da je eden od direktorjev ravnal v nasprotju s temi internimi pravili, ne raziskujemo ali je darilo primerno, ali gre za okoliščine nasprotja interesov. Za takšne primere imamo že sistemsko določeno s splošnim notranjim aktom, da gre za nesprejemljive okoliščine in je iz opisa primera jasno, da je direktor storil kršitev notranjih pravil s področja skladnosti in integritete poslovanja.

Glede na specifične primere je potrebno uporabiti ustrezen standard ugotavljanja/preverjanja opisane situacije, glede katere podajamo nasvet skladnosti. Prepričati se moramo, da je situacija res takšna, kot nam je predstavljena; da gre za resnično situacijo in da so tudi vse relevantne okoliščine korektno opisane. Če tega ne moremo zagotoviti (v dani situaciji ali danem času), potem moramo pri dajanju nasveta in priporočila skladnosti povzeti opis situacije in navesti, da naš nasvet in priporočila izhajajo iz predpostavke, da gre za točen in celovit opis relevantnih dejstev in okoliščin. Včasih bomo za pridobitev ustreznega opisa zadevne situacije potrebovali nekaj izmenjav vprašanj in odgovorov o relevantnih dejstvih in okoliščinah, praviloma v korespondenci s prosilcem za mnenje, lahko pa tudi z drugimi osebami.

Za tem sledi opredeljevanje meril, na osnovi katerih priporočamo odziv in odločitev o ukrepih glede nastale kršitve skladnosti in integritete. Ta nam bodo pomagala, da bomo ne glede na nivo vpletenih oseb podali objektivni, profesionalni, utemeljen nasvet s predlogi ukrepanja. **Ukrepanje glede kršitev je namreč nepogrešljiv element učinkovitega sistema upravljanja skladnosti in ima dva vidika:**

- **Ukrepi, ki so umerjeni v direkten odziv na individualen primer** (disciplinska obravnava kršitelja in disciplinsko ukrepanje, morebitne pogodbene, delovnopravne, civilno pravne ali kazenske posledice, odvrnitev, odprava ali zmanjšanje morebitnih škodnih posledic).
- **Sistemske ukrepanje, ki je usmerjeno v analizo in odpravljanje vzrokov**, zaradi katerih je do kršitve prišlo ter v raziskovanje in preprečevanje drugih obstoječih ali bodočih podobnih primerov.

V danem primeru iz opisanega zagovora direktorja, ki je darilo prejel lahko ugotovimo, da verjetno:

- Kršitelj ni bil seznanjen (ali pa samo tako navaja), z interno politiko daril, ki sicer v podjetju velja že leto dni;
- Samo darilo v svoji situaciji smatra za nesporno in kot del običajnih poslovnih praks v podobnih odnosih;
- Ravnanje ne smatra kot problematično zanj, kot direktorja.

Okoliščina, da vodilna oseba kot je direktor teh pravil ni poznal (ali samo tako zatrjuje), je v nasprotju z direktorjevim prepričanjem celo oteževalna za njegov položaj. Vodje so ravno tiste osebe, ki so notranja pravila glede skladnosti in integritete dolžne poznati, za katere se v podjetju pričakuje, da bodo osrednji glasniki teh politik in prvi vzorniki pri njihovem spoštovanju.

V nasprotju s percepcijo direktorja, da je za njegov položaj takšno darilo primerno, se lahko kršitev notranjih pravil in postopkov na področju skladnosti in integritete celo strožje obravnava, če jo stori vodilna ali druga oseba s posebnimi pooblastili in odgovornostmi.

Prav tako kršitev s strani vodilnega zaposlenega predstavlja večje tveganje za ugled podjetja, kot tudi večjo izpostavitve odgovornosti pravne osebe za prekrške in kazniva dejanja, če kršitve stori vodilna oseba. Po drugi strani pa iz situacije izhaja, da verjetno ni prišlo do škodljivih posledic, kar pa ne priča tudi za že pretekle ali bodoče prakse, zato...

S sistemskega vidika pa kaže preveriti:

- Ali so ta in drugi direktorji oz. vodilne osebe v podjetju prejeli podobna darila v preteklosti in če so: ali so v relevantnem obdobju sprejemali kakršnekoli odločitve, izvajali nadzor ipd. glede poslovnih partnerjev, ki so jim darila namenili?
- Ali o prejetih darilih vodilne osebe v podjetjih na splošno poročajo (vnosi v evidenco daril)?
- Program nadziranja in/ali komunikacij interne politike daril spremljanje je najpomembnejši interesni področje ravnanja - ali obstaja, katere teme vključuje in integriteta obravnava?
- Diskusije o ustreznosti politike daril in drugih direktorjev na nadziranju glede politike daril, če se je to zgodilo?
- Razen in/ali dodatni kontrolni ukrepi glede sprejetega pravih o sprejetem in deljenju daril / administrativna kontrole, preverjanje ustreznosti daril, mesečne periodične opore vnosi glede prejetih daril, predstavi pregled skladnosti ali notranje ravnanje na tem področju?

VSEBINA NASVETA SKLADNOSTI, KI GA PREJME PROSILEC ZA NASVET (PREDSEDNIK UPRAVE)

Nasvet skladnosti se v primerih, ko gre za kršitev veljavnih pravil in postopkov, lahko naslanja na predhodno poročilo in ugotovitve notranje preiskave. Slednjo vedno priporočamo, kadar je potrebno v zadevi z raziskovanjem dejstev in okoliščin dodatno razjasniti in potrditi nastalo kršitev ter preveriti in oceniti škodljive posledice kršitve.

V obravnavanem primeru bomo vzeli opisano situacijo za preverjeno, kar zadeva samo dejstvo nastale kršitve, temelječe na izjavi predsednika uprave in izjavi zadevnega direktorja, ki se glede relevantnih dejstev in okoliščin ujemata.

Dne, 17. januar, 2024 je pooblaščenka za skladnost prejela navedeno vprašanje predsednika uprave:

Kakšen odziv vodstva družbe je ustrezen glede naslednje situacije:

Direktor investicij je od poslovnega partnerja ob poslovnem obisku za novo leto v dar prejel steklenico staranega Whiskeya posebne serije. Predsednik uprave ga je o tem povprašal, direktor pa je odkrito vse opisal in pojasnil, da gre za poslovnega partnerja z že obstoječo pogodbo, ki mu je pijačo poklonil ob primerni priložnosti. Direktor je članu uprave in nato tudi pooblaščenki za skladnost v razjasnjevalnem pogovoru še povedal, da je takšno darilo v tovrstnih poslovnih odnosih in nivoju običajno ter da niti ni vedel, da darila ne bi smel sprejeti, saj gre za novo politiko.

Uvodoma pojasnjujemo, da je interni Pravilnik o darilih in gostoljubju uprava družbe sprejela 14. novembra, 2022 in ta določa, da so v podjetju dovoljena le simbolična darila majhnih vrednoti in še ta je potrebno sporočiti za interno evidenco danih in prejetih daril. Dne 15. novembra 2022 je služba za standardizacijo o sprejemu navedenega pravilnika, s povezavo do njegove objavljene vsebine, po ustaljenem postopku poslala vsem direktorjem in drugim zaposlenim. V skladu s prehodnim obdobjem je bil 1. decembra 2022 vzpostavljen register daril in gostoljubij, ki se vodi v podpori službe za skladnost, o čemer smo iz službe skladnosti prav tako obvestili vse direktorje in druge zaposlene.

S systemskega vidika in vidika individualne obravnave zato priporočamo:

PSP-1-2024:

Kadrovska služba naj v letni program izobraževanj za leto 2024 in v naslednjih letih vključi redno izobraževanja in usposabljanje na področju preprečevanja nasprotja interesov in korupcije, vključno s praksi in gostoljubja ter s sistemami pravih odločitev in zaključni priporočila.

Upravljanje s tega področja naj se posebej osredotoči na direktorje in osebe s posebnimi pristojnostmi in odgovornostmi, temelječ na predloženih primerih.

Celotna izdaja Skladnih praks je dostopna članom EISEP in naročnikom. Širši javnosti so vedno dostopne skrajšane javne izdaje, kot je ta.

Več informacij o članstvu v strokovni skupnosti EISEP:

<https://www.eisep.si/clanski-paket/>

Obrazec za poskusno naročilo ene celotne izdaje Skladnih praks boste našli na tej povezavi: <https://www.eisep.si/skladne-prakse-narocnina/>

V sistemu upravljanja skladnosti in korporativne integritete je kršitve potrebno ustrezno obravnavati, zato prikazana formalnost glede izdaje priporočil skladnosti z ustreznimi oznakami. Ta se v dobrih praksah vodijo v za to namenjeni evidenci, ki je lahko tudi informacijsko podprta, za učinkovitejše spremljanje in preverjanje dejansko sprejetih in realiziranih ukrepov. Takšna doslednost je velikokrat odsotna v manj zrelih ali novejših programih skladnosti ter v družbah z nizko kulturo skladnosti in integritete, ki pa se jo lahko z ustreznimi aktivnostmi krepí.

Predstavljeno mnenje je en primer odziva na situacijo, ki ima lahko poleg opisanih še vrsto drugih predpostavk in prisotnih okoliščin, zaradi katerih bi mnenje lahko bilo tudi drugačno. Zato odsvetujemo njegovo direktno uporabo na vašo situacijo, ki skoraj zagotovo ne more biti identična. Prav tako je odziv odvisen od internih pravil, postopkov in organiziranosti.

Upamo pa in vas spodbujamo, da upošteva lastne specifične predstavljene pristope in značilna merila, temelječa na mednarodno uveljavljenih standardih in dobrih praksah, uporabite tudi sami pri vašem svetovanju glede skladnosti in integritete in še posebej glede odzivanja na kršitve le-teh!

Vaših vprašanj in rešitev, primerov dobrih in slabih praks, na katere bi želeli, da se odzovemo v eni od prihodnjih izdaj Skladnih praks, bomo zelo veseli!

Prosimo, pošljite jih na: info@eisep.si.